

העברת הבבונים. צילום: צילום: אלדד פלד

העיט הזהוב בבית החולים. צילום: מתן בריל

רשות הדיבור

כתב: עומרי גל

צבי נגב. צילום: דורון ניסים, רשות הטבע והגנים

מבצע להצלת הבבונים

שלושה בבונים בוגרים הועברו במבצע רגיש של רשות הטבע והגנים, מפינת חי בקיבוץ הגושרים למקלט הקופים ביער בן שמן, בדרכם העתידית למקלט מיוחד לקופים בברזיל.

הבבונים הגיעו לפינת החי שבקיבוץ לפני יותר מעשור, לאחר שניסיון להבריא אותם לארץ דרך נמל חיפה נכשל והיה צורך למצוא לקופים הגדולים בית חדש. קיבוץ הגושרים התנדב לקלוט את השלושה ומאז הם טופלו במסירות בפינת החי בקיבוץ.

אלדד פלד, הממונה על האכיפה והפיקוח ברשות הטבע והגנים: "בעבר שימשו פינות החי כגלגל הצלה וכבית לקופים שעבריינים ביקשו להבריא לארץ למטרות סחר. בשנים האחרונות נאסר כמעט לחלוטין ייבוא קופים לישראל, ורשות הטבע והגנים עושה מאמצים גדולים לאסוף את הקופים, בייחוד את המינים הגדולים, ולהעבירם למקלטים רחבים יותר הנמצאים בשטח טבעי".

במבצע מיוחד שנערך בשיתוף אנשי הרשות, חברי קיבוץ הגושרים ואנשי מקלט הקופים, הורדמו הקופים ונבדקו בצורה מקיפה, בטרם הועברו בארגזים מיוחדים למקלט הקופים ביער בן שמן.

"ההעברה נעשתה בהסכמת אנשי הקיבוץ שגם סייעו לנו בתהליך, ובשיתוף הדוק עם מקלט הקופים שאליו הועברו הקופים", מספר פלד. "בעתיד מתוכננים הקופים להישלח חזרה לאזור המוצא הטבעי שלהם, מקלט מיוחד לקופים בברזיל, שם יוכלו להסתובב חופשי בסביבתם הטבעית ולא בכלובים צרים. אנחנו מקווים כי בשנים הקרובות נוכל למצוא בית חדש ומרווח לקופים נוספים, שהרי זוהי חובתנו המוסרית והחוקית, כמי שממונים על ההגנה על חיות הבר במדינת ישראל".

הישרדות - גרסת העיט הזהוב

פקחי רשות הטבע והגנים חילצו נקבה צעירה של עיט זהוב (הנקרא גם עיט סלעים), שנחמסה מהטבע ונמצאה בצו חיפוש בחצר בית פרטי בכפר קאסם. הפקחים הגיעו למקום בעקבות דיווח של אזרח אכפתי, וגילו בחצר הבית את נקבת העוף הזורס המרשים, כשהיא כבולה ברגלה בשרשרת מתכת כדי שלא תוכל לברוח. מעבר לנזק שגרמה השרשרת לרגלה, עצם חמיסתה של נקבת העיט מהטבע בגיל צעיר, עוד בטרם למדה לעוף, גרמה להחתמתה ולאובדן הסיכויים להשיבה לטבע בתום הטיפול הרפואי.

נקבת העיט הועברה לבית החולים לחיות בר של רשות הטבע והגנים והספארי, שבו טופלה ברגלה, ומשם הועברה לאחד מגרעיני הרבייה שמקיימת רשות הטבע והגנים למיני דורסים בסכנת הכחדה. תקוות אנשי המדע ברשות היא שהנקבה תיקלט בגרעין הרבייה, וכי למרות שתילץ לחיות בשבי - צאצאיה בשנים הבאות ישוחררו לטבע ויסייעו להישרדות המין בישראל.

אוהד הצופה, אקולוג העופות של רשות הטבע והגנים: "העיט הזהוב הוא מין בסכנת הכחדה, המקנן באזור השומרון ובמדבר יהודה. זהו דורס גדול ומרשים, בעל מוטת כנפיים שמגיעה עד לאורך של יותר משני מטרים, אך אוכלוסייתו בטבע נכחדת כתוצאה מחמיסת קנים וגם מאובדן בתי גידול, מהרעלות, מהתחשמלויות ומצייד. ההערכה היא שבכל מדינת ישראל נותרו לא יותר מ-12 זוגות מקננים של המין".

אזרחים הנתקלים בחיית בר במצוקה או במקרים דומים מוזמנים לדווח לפקחי רשות הטבע והגנים דרך מוקד הסביבה - 6911*.

חדש: אתר האינטרנט של המגוון הביולוגי

לאחרונה הוקם אתר אינטרנט חדש, "המגוון הביולוגי - שיתוף ידע לשמירה על הטבע", במטרה לקדם את השמירה על המגוון הביולוגי בישראל. האתר, שהוקם על ידי רשות הטבע והגנים, נועד לשימור ולשיתוף של ידע, מידע, מאמרים ונתונים מקצועיים מהשטח. לדוגמה, באתר יפורסמו תוצאות של פעולות ממשק וניטור, שיטות חדשות לשמירה על הטבע ולאיסוף מידע ומסמכים חשובים ובעלי עניין לעוסקים בפעולות שמירת טבע, שלא ראו אור בספרות המדעית מקצועית. אל האתר יוכלו לשלוח מאמרים כל מי שעוסק בתחום, מאנשי השטח והמדענים של רשות הטבע והגנים, דרך חוקרים וסטודנטים, וכלה ביערני קק"ל, אנשי המשרד להגנת הסביבה וחוקרים מגופים שונים שעוסקים בהגנה על המגוון הביולוגי בישראל.

ד"ר יהושע שקדי, המדען הראשי של הרשות ויו"ר ועדת ההיגוי של האתר: "אנחנו מקווים שהאתר ימנף את העשייה המקצועית בתחום על ידי יצירת קהילה תומכת שתורכב מקהילות עובדי שטח ברשות, הקרן הקיימת לישראל, המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות, צה"ל, אנשי אקדמיה וכל העוסקים במלאכת שימור המגוון הביולוגי והטבע או שעבודתם נושקת לתחום".

"אני מאמין שככל שנשתף זה את זה במידע שנצבר כתוצאה מהעבודה הרבה שנעשית, כך ניצור לעצמנו כלים טובים יותר לשמירה על הטבע", אמר אלי אמייתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "האתר החדש יאפשר גם לציבור הרחב להגיע בקלות למידע החשוב ואף לתרום מידע, וכך לסייע לנו במשימה החשובה הזו".

www.nature-conservation.org.il

קמפיין "הרס ושיקום גן לאומי עבדת" זכה בתחרות האיגוד הישראלי ליחסי ציבור ודוברות

אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים, וצוות הדוברות וההסברה עם פסל "האריה השואג"

והביאה לא רק להחלטת ממשלה להקצות מיליוני שקלים לשיקום ולהצלת האתר החשוב הזה, אלא תרמה גם להעלאת נושא השיקום ולהעצמת הערך של יתר אתרי המורשת הלאומית בישראל לסדר יומה של הממשלה בפרט - והציבור בכלל.

מעשי הוונדליזם הקשים הביאו להזדמנות לעלות את אתרי המורשת "הנשכחים" והלא מסוקרים למרכז סדר היום, והניהול התקשורתי של אירוע עבדת תרם תרומה נכבדת ומשמעותית לשמירת נכסיה התרבותיים של ישראל ולהעברתם לדורות הבאים.

ברכות לכל אנשי רשות הטבע והגנים שליוו את תהליך שיקומה של העיר המפוארת: לצוות מחוז דרום ולרביב שפירא, לצוות גן לאומי עבדת ובראשו לנילי דבש, לאורית ברוטניק, משמרת מחוז דרום, לזאב מרגלית ולצביקה צוק, ולמנכ"ל הרשות אלי אמיתי, אשר הציג את תכנית שיקום האתר לממשלת ישראל וחזר הביתה עם 8.7 (!) מיליון שקל לטובת שיקום המקום.

כמובן נברך גם את צוות הדוברות וההסברה של רשות הטבע והגנים, אשר ניהל את התקשורת בנושא הרס ושיקום עבדת והגיש את העבודה שזכתה בפרס.

כמדי שנה מתקיימת תחרות "האריה השואג" של האיגוד הישראלי ליחסי ציבור ודוברות לבחירת קמפיין השנה בתחומים אלה. רשות הטבע והגנים הגישה השנה עבודה בקטגוריית "ניהול תקשורת בזמן משבר", שעסקה בפעילות התקשורתית אשר ליוותה את אירוע ההרס בעיר עבדת ואת שיקומה. העבודה זכתה בציון לשבח. טקס הענקת הפרס נערך בתחילת יולי בתיאטרון הקאמרי בתל אביב.

העיר העתיקה עבדת השוכנת בגן לאומי עבדת ומנוהלת על ידי רשות הטבע והגנים, נקראת על שמו של המלך הנבטי עבדת ומתנשאת מעל אגן נחל צין, בקצה רמת עבדת שבהר הנגב. את העיר המפוארת הקימו הנבטים במאה השלישית לפני הספירה והיא הייתה תחנת דרכים (התחנה ה-82) על דרך הבשמים, הנתיב שבו הועברו בשמים ותבלינים שמקורם בחצי האי ערב ובמזרח הרחוק, דרך פטרה והר הנגב, אל נמלי הים התיכון. בעיר העתיקה שרידים רבים ומעניינים ובשנת 2005 הכריז אונסק"ו על "דרך הבשמים - ערי המדבר בנגב" כאתר בעל חשיבות מיוחדת למורשת התרבות העולמית.

כפי שזכור לכולם, באחד הלילות בחול המועד סוכות 2009 פרצו לגן הלאומי עבדת אלמונים וגרמו נזק עצום לעיר הנבטית הקדומה ולמאות הממצאים הארכיאולוגיים שבתחומה. רשות הטבע והגנים נערכה מיד לשיקום ולשימור האתר הפגוע. מרגע גילוי מעשי הוונדליזם החמורים עלה הנושא בכל אמצעי התקשורת המרכזיים בישראל, ותפש מקום נכבד בתודעה הציבורית והתקשורתית. החשיפה העקבית, הממוקדת והאינטנסיבית שכנעה את מקבלי ההחלטות

פסלוני דמי של שחפיות. צילום: אסף מרז, החברה להגנת הטבע

איים מלאכותיים במעגן מיכאל

כ-70 אלף שקל הושקעו בפרויקט מיוחד של רשות הטבע והגנים, מרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע וקיבוץ מעגן מיכאל, להקמת איים ורפסודות מרופדות על המים, כדי לעודד חיזור וקינן של זוגות שחפיות במעגן מיכאל.

בישראל מקננים כ-400-700 זוגות שחפיות משני מינים: שחפית ים ושחפית גמדית. בשנים האחרונות ניכרת ירידה במספר השחפיות הגמדיות המקננות באזור, ובקיץ האחרון קיננו זוגות בודדים בלבד. מושבות הקינן הגדולות ממוקמות בשמורת טבע אי היונים, מול חוף הכרמל, ובאי נחיליאל, שבשמורת ים ראש הנקרה. במעגן מיכאל מקננים 100-200 זוגות של שחפיות והוא נחשב לאחת ממושבות הקינן הגדולות בארץ.

האיים המלאכותיים החדשים הוקמו בקוטר עשרה מטרים, והם ממוקמים במקומות מבודדים ומוגנים בבריכות הדגים ובשמורה במעגן מיכאל. לאחרונה הוצבו שם עשרות פסלוני דמי (Decoy) של שחפיות עשויים פלסטיק, כדי למשוך את השחפיות לקנן עליהם בשל הרגלן לקנן במושבות צפופות. עשרות דגמי הדמי של שחפיות הים יוצרים אווירה של להקה, והתקווה היא כי האיים ימשכו כמות כפולה של שחפיות, שיגיעו לחזר ולקנן במקום, ויגדילו את אוכלוסייתן של השחפיות בארץ.

בן רוזנברג, אקולוג מרחב כרמל ברשות הטבע והגנים: "אנו עדים כאן לשיתוף פעולה רחב ומוצלח לקידום השימור של מיני עופות עדינים אלו. הרפסודות בבריכות הדגים, עם דגמי השחפיות עליהן, יהיו גורם משיכה ויאפשרו לשחפיות לקנן בבטחה ולקהל לצפות באופן מבוקר, בלי להפריע לחברי קיבוץ מעגן מיכאל לקיים את ענף המדגה".

תוצאות מעשי הוונדליזם. צילום: אורית ברוטניק, רשות הטבע והגנים

גן לאומי עבדת לפני ההרס. צילום: דורון ניסים, רשות הטבע והגנים